

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 307/06-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 10. októbra 2006 predbežne prerokoval sťažnosť JUDr. V. H., M., vo veci namietaného porušenia základných práv zaručených v čl. 46 ods. 3, čl. 47 ods. 3 a v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Rožňava v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 24/2006 a postupom Krajského súdu v Košiciach v odvolacom konaní vedenom pod sp. zn. 2 Co 245/2006 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť JUDr. V. H. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 24. augusta 2006 doručená „*Ústavná sťažnosť*“ JUDr. V. H., M. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie „*základného práva na spravodlivý proces bez prietáhov v rozumnom čase za osobnej účasti navrhovateľa a bez vytvárania akýchkoľvek právnych alebo faktických prekážok v porovnaní s uplatňovanými právami iných občanov SR a bez diskriminácie a psychického nátlaku na navrhovateľa podľa článku 46/3, 47/3 a 48/2*

Ústavy SR a článku 6/1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom konajúcich súdov“ vo veci „konania 8 C 24/2006 navrhovateľa pred označeným prvostupňovým súdom o oslobodenie od poplatkovej povinnosti za podanú žalobu o ochranu osobnosti s príslušenstvom, v spojení s odvolacím konaním č. 2 Co 245/2006-37, 7705212242 krajského súdu v Košiciach“.

Sťažovateľ ústavnému súdu navrhol „predbežné prerokovanie sťažnosti na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa o prijatí na ďalšie konanie, t. j. dokazovanie príslušnými korešpondenciami z hľadiska časovej a vecnej chronológie na takéto konečné rozhodnutie:

Všeobecné súdy porušili základné právo navrhovateľa v zmysle namietaných článkov Ústavy SR a Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ktorý Slovenská republika podpísala.

Ústavný súd SR p r i k a z u j e všeobecným súdom u m o ž n íť navrhovateľovi domôcť sa ochrany svojej osobnosti na základe podanej žaloby proti sudcovi Z. Š. v spravodlivom a riadnom súdnom procese bez akýchkoľvek prietáhov.

Ústavný súd SR p r i z n á v a navrhovateľovi za jeho diskrimináciu a za prietahy všetko zavinené nezákonným postupom všeobecných súdov v konaniach 8 C 24/2006-24 a 2 Co 245/2006-37, 7705212242 primerané finančné zadostučinenie 200 000,-Sk“.

II.

Sťažovateľ v sťažnosti uviedol, že „(...) písomne aj s potrebnými prílohami som si uplatnil v podateľni Okresného súdu v Michalovciach žalobu o ochranu osobnosti voči tamojšiemu sudcovi Z. Š.

(...) Vec pripadla cez nadriadený krajský súd v Košiciach na konanie Okresnému súdu v Rožňave. Konajúca sudkyňa mňa navrhovateľa vyzvala na zaplatenie súdneho poplatku za podanú žalobu. Navrhovateľ ja som podal návrh o oslobodenie od poplatkovej povinnosti za podanú žalobu a žiadal som, aby mi súd na konanie pred ním ustanovil právneho zástupcu z radov advokátov. Odôvodnil a dokladoval som to svojimi osobnými, majetkovými a zárobkovými pomermi. (...)

Ja navrhovateľ som toho času nezamestnaný. Ku dňu podania tejto sťažnosti mi štát (SR) ešte neschválil nijakú dávku na živobytie, aj keď som ako colník v služobnom pomere za dobu troch mesiacov riadne platil dane. V skutočnosti nemám z čoho žiť! Nemám nijaký príjem! Žiadam, aby ústavný súd urýchlil konanie o ochrane mojich ústavných práv a práv zaručených Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ktorý Slovenská republika podpísala. (...)

Sťažovateľ k sťažnosti pripojil kópiu uznesenia Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) č. k. 2 Co 245/2006-37, 7705212242 zo 14. júna 2006, ktoré potvrdilo uznesenie Okresného súdu Rožňava (ďalej aj „okresný súd“) č. k. 8 C 24/2006-24 z 30. marca 2006 (ktorým „súd prvého stupňa ... nepriznal žalobcovi oslobodenie od súdnych poplatkov a zamietol jeho návrh na ustanovenie právneho zástupcu z radu advokátov“).

Z odôvodnenia uznesenia krajského súdu (na ktorom bolo rukou napísané „Došlo: 11.7.2006“) považuje ústavný súd za relevantné z hľadiska bližšieho ozrejmienia predmetu sťažnosti citovať: „(...) V danom prípade ako to vyplýva zo žaloby, žalobca sa domáha ochrany osobnosti voči žalovanému sudcovi Okresného súdu v Michalovciach. Domáha sa vydania rozsudku, ktorým by žalovaný bol upozornený, že jeho výrok, ktorý mal odznieť na pojednávaní v konaní... je nepravdivý, vymyslený a poškodzujúci meno žalobcu. Zároveň sa domáhal nemajetkovej ujmy v sume 1.000.000,-Sk.

Je teda zrejmé, že predmetom žaloby na ochranu osobnosti je obsah priebehu pojednávania na Okresnom súde v Michalovciach, ktoré viedol žalovaný.

Vzhľadom na to je potrebné považovať návrh žalobcu za zrejme bezúspešné uplatňovanie práva z dôvodu nedostatku pasívnej legitímácie žalovaného.

Podľa § 30 O. s. p. účastníkovi, u ktorého sú predpoklady, aby bol súdom oslobodený od súdnych poplatkov ustanoví sudca alebo poverený zamestnanec súdu na jeho žiadosť zástupcu z radov advokátov, ak je to potrebné na ochranu jeho záujmov.

Keďže v súvislosti so zrýchlením občianskeho súdneho konania sa zavádzajú viaceré prvky kontradiktórnosti je potrebné, aby bola zabezpečená zákonná a spravodlivá ochrana aj sociálne slabšej vrstvy účastníkov konania. Nová právna úprava sleduje na jednej strane

zabezpečenie zákonnej a spravodlivej ochrany účastníkov konania a na druhej strane zabezpečuje požiadavku reálneho prístupu k súdu. Pre jej použitie sú rozhodujúce tieto skutočnosti:

- *účastník musí spĺňať predpoklady na oslobodenie od súdnych poplatkov,*
- *musí požiadať súd o určenie zástupcu z radov advokátov,*
- *je to potrebné na ochranu jeho záujmov.*

Z uvedeného je zrejmé, že ustanovenie zástupcu z radov advokátov prichádza do úvahy pri splnení všetkých troch vyššie uvádzaných podmienok. Vzhľadom na to, že u žalobcu nie sú splnené podmienky pre priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov z dôvodu zrejme bezúspešného uplatňovania práva a z dôvodu, že ustanovenie zástupcu z radov advokátov nie je potrebné na ochranu jeho záujmov, pretože má úplné právnické vzdelanie a v minulosti vykonával funkciu advokáta, takže nie je potrebné mu ustanoviť advokáta na ochranu jeho záujmov.

Z uvedených dôvodov odvolací súd potvrdil uznesenie súdu prvého stupňa ako vecne správne. (...)“

Na výzvu ústavného súdu okresný súd 19. septembra 2006 predložil „*neprávoplatné uznesenie*“ (súdny spis sa ešte nachádzal na krajskom súde) č. k. 8 C 24/2006-24 z 30. marca 2006, ktorým nepriznal sťažovateľovi oslobodenie od súdnych poplatkov a zamietol jeho návrh na ustanovenie právneho zástupcu z radov advokátov. V odôvodnení svojho rozhodnutia okresný súd okrem iného uviedol: «*(...) Podľa § 138 ods. 1/ O. s. p. na návrh môže predseda senátu priznať účastníkovi celkom alebo sčasti oslobodenie od súdnych poplatkov, ak to pomery účastníka odôvodňujú a ak nejde o svojvoľné alebo zrejmé bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva.*

Podľa § 11 Obč. zákonníka, fyzická osoba má právo na ochranu svojej osobnosti, najmä života a zdravia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, ako aj súkromia, svojho mena a prejavov osobnej povahy.

Podľa obsahu návrhu žalobca sa domáhal ochrany osobnosti proti žalovanému z dôvodu, že sa žalovaný v konaní... o ňom vyjadril, že „svojou právnou praxou vyvíja činnosť ako pokútnictvo“.

Žalobca aj keď spĺňa podmienky pre priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov po stránke sociálnej, z jeho strany sa jedná o svojvoľné uplatňovanie práva, keďže žalovaný konal nepochybne v rámci plnenia svojich povinností a to v mene Okresného súdu v Michalovciach a nie vo vlastnom mene. Preto mu súd nepriznal oslobodenie od súdnych poplatkov podľa § 138 ods. 1/ O. s. p.

Vzhľadom na skutočnosť že žalobca nesplňuje podmienky na oslobodenie platenia súdnych poplatkov, resp. súd mu oslobodenie od súdnych poplatkov nepriznal, jeho návrh na ustanovenie právneho zástupcu z radov advokátov považoval za nedôvodný s poukazom na ustanovenie § 30 O. s. p. (...)“

Nahliadnutím do súdneho spisu okresného súdu sp. zn. 8 C 24/2006 ústavný súd zistil:

Sťažovateľ 30. augusta 2005 podal Okresnému súdu Michalovce „*návrh na začatie konania*“:

- *určovací návrh o splnenie dôkazovej povinnosti,*
- *o náhradu nemajetkovej ujmy za zásah do osobnostného práva“.*

Odporcom je sudca Okresného súdu Michalovce JUDr. Z. Š.

Vec bola pridelená sudcovi JUDr. M. M., ktorý 5. septembra 2005 vzniesol námietku svojej zaujatosti. Taktiež ostatní sudcovia písomne vyjadrili svoju zaujatosť.

Predsedníčka Okresného súdu Michalovce 28. septembra 2005 postúpila súdny spis sp. zn. 7 C 82/2005 krajskému súdu na rozhodnutie o námietke zaujatosti.

Krajský súd 11. novembra 2005 rozhodol (č. k. 1 Nc 78/2005-12, 7705212242), že sudcovia Okresného súdu Michalovce sú vylúčení z prejednávania z rozhodovania vo veci vedenej pod sp. zn. 7 C 82/05 a vec prikázal Okresnému súdu Rožňava. Spis bol vrátený do Michaloviec 4. januára 2006 (uznesenie doručené sťažovateľovi 18. januára 2006).

Súdny spis bol doručený Okresnému súdu Rožňava 2. februára 2006 a bol pridelený sudkyňi JUDr. J. D.

Okresný súd 10. februára 2006 vyzval sťažovateľa na preukázanie dôvodnosti žiadosti o oslobodenie od platenia súdnych poplatkov. Požadované doklady predložil sťažovateľ okresnému súdu 21. marca 2006.

Na pojednávaní konanom 30. marca 2006 (za neprítomnosti účastníkov) okresný súd uznesením č. k. 8 C 24/2006-23 nepriznal sťažovateľovi oslobodenie od súdnych poplatkov a zamietol jeho návrh na ustanovenie právneho zástupcu z radov advokátov. („*Svojvoľné uplatňovanie práva, keďže žalovaný konal nepochybne v rámci plnenia svojich povinností a to v mene Okresného súdu v Michalovciach a nie vo vlastnom mene.*“) Uznesenie bolo doručené sťažovateľovi 20. mája 2006.

Sťažovateľ 6. júna 2006 napadol prvostupňové rozhodnutie odvolaním a vzniesol námietku zaujatosti vo veci konajúcej sudkyne (sudkyňa 7. júna 2006 písomne vyhlásila, že sa necíti byť predpojatá.)

Súdny spis bol 9. júna 2006 predložený krajskému súdu na rozhodnutie.

Krajský súd uznesením č. k. 2 Co 245/2006-37, 7705212242 zo 14. júna 2006 potvrdil prvostupňové rozhodnutie [„(...) z dôvodu zrejme bezúspešného uplatňovania práva a z dôvodu, že ustanovenie zástupcu ... nie je potrebné na ochranu jeho záujmov, pretože má úplné právnické vzdelanie a v minulosti vykonával funkciu advokáta (...)“ Bezúspešnosť konania odôvodnil krajský súd tým, že „(...) V danom prípade ako to vyplýva zo žaloby, žalobca sa domáha ochrany osobnosti voči žalovanému sudcovi Okresného súdu v Michalovciach. Domáha sa vydania rozsudku, ktorým by žalovaný bol upozornený, že jeho výrok, ktorý mal odznieť na pojednávaní v konaní A. P. je nepravdivý, vymyslený a poškodzujúci meno žalobcu. Zároveň sa domáhal nemajetkovej ujmy v sume 1.000.000,- Sk.

Je teda zrejmé, že predmetom žaloby na ochranu osobnosti je obsah priebehu pojednávania na Okresnom súde v Michalovciach, ktoré viedol žalovaný.

Vzhľadom na to je potrebné považovať návrh žalobcu za zrejme bezúspešné uplatňovanie práva z dôvodu nedostatku pasívnej legitímácie žalovaného. (...)“].

Krajský súd 4. augusta 2006 vyzval sťažovateľa na zaplatenie súdneho poplatku za vznesenú námietku zaujatosti v lehote 10 dní (sp. zn. 2 Nc 51/2006).

Keďže sťažovateľ súdny poplatok nezaplatil, krajský súd uznesením č. k. 2 Nc 51/2006-42, 7705212242 zo 6. septembra 2006 jeho vec vrátil súdu prvého stupňa („*je potrebné jeho návrh na rozhodnutie o námietke zaujatosti považovať za neúčinný ...*“).

Súdny spis bol 29. septembra 2006 vrátený okresnému súdu.

III.

Podľa čl. 127 ods.1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal (...).

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa čl. 46 ods. 3 ústavy každý má právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím súdu, iného štátneho orgánu či orgánu verejnej správy alebo nesprávnym úradným postupom.

Podľa čl. 47 ods. 2 ústavy každý má právo na právnu pomoc v konaní pred súdmi, inými štátnymi orgánmi alebo orgánmi verejnej správy od začiatku konania, a to za podmienok ustanovených zákonom.

Podľa čl. 47 ods. 3 ústavy všetci účastníci sú si v konaní podľa odseku 2 rovní.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec (...) prerokovala bez zbytočných prietáhov (...).

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola (...) spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná (...).

Ústavný súd podľa § 25 ods.1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Predmetom sťažnosti je tvrdenie sťažovateľa, že postupom okresného súdu a krajského súdu v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 8 C 24/2006 boli porušené ním označené základné práva.

A.

Sťažovateľ sa domáhal vyslovenia porušenia práva „podľa článku 46/3 ... Ústavy SR“. Z obsahu sťažnosti nie je možné jednoznačne vyvodiť (resp. sťažovateľ v nej

nekonkretizoval), akým konaním napadnuté súdy porušili základné právo „na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím súdu ...“. Ak by to bol aj urobil, ústavný súd by jeho sťažnosť odmietol z dôvodu nedostatku svojej právomoci, pretože o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci rozhodujú „orgány konajúce v mene štátu“, a to spôsobom uvedeným v zákone Národnej rady Slovenskej republiky č. 514/2003 Z. z.

Z uvedeného dôvodu ústavný súd jeho sťažnosť v tejto časti odmietol pre nedostatok svojej právomoci.

B.

Sťažovateľ ďalej namietal porušenie základného práva „podľa článku ... 47/3 Ústavy SR ...“. Na základe obsahu sťažnosti ústavný súd dospel k záveru, že porušenie práva na rovnosť všetkých účastníkov konania v spojení s právom „na právnu pomoc v konaní pred súdmi ...“ mali napadnuté súdy porušiť nepriznaním mu oslobodenia od platenia súdnych poplatkov a neustanovením mu právneho zástupcu z radov advokátov.

Vychádzajúc z citovaných odôvodnení sťažovateľom napadnutých rozhodnutí menovaných súdov ústavný súd odmietol sťažnosť v tejto časti z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti. Menované súdy po zhodnotení nimi zisteného skutkového stavu rozhodli, že sťažovateľ nespĺňa podmienky na oslobodenie od platenia súdnych poplatkov a nie je dôvod na ustanovenie mu právneho zástupcu z radov advokátov. V postupe vo veci rozhodujúcich súdov nezistil ústavný súd skutočnosti preukazujúce (potvrdzujúce) porušenie sťažovateľom označeného základného práva. Skutočnosť neúspechu sťažovateľa v tejto časti konania neznamena porušenie základného práva „na právnu pomoc v konaní pred súdmi“ a nie je právne relevantným dôvodom na začatie konania pred ústavným súdom.

C.

Sťažovateľ taktiež namietal porušenie svojho „základného práva na spravodlivý proces bez prieťahov v rozumnom čase ... podľa článku ... 48/2 Ústavy SR a článku 6/4 Dohovoru ... postupom konajúcich súdov“.

Vychádzajúc z vopred uvedených skutočností (napadnutie veci na okresný súd 2. februára 2006, prvostupňové rozhodnutie z 30. marca 2006 a druhostupňové rozhodnutie zo 14. júna 2006) nemohli napadnuté všeobecné súdy v čase od prijatia veci do doby podania sťažnosti (24. augusta 2006) pre jej krátkosť (a aj plynulé konanie súdov v rámci tejto doby) porušiť sťažovateľom označené právo na konanie bez zbytočných prieťahov, resp. v primeranej lehote (pozri chronologický prehľad úkonov súdov uvedený v bode II. odôvodnenia). Túto časť sťažnosti odmietol ústavný súd ako zjavne neopodstatnenú.

Pokiaľ sťažovateľ namietal porušenie „základného práva na spravodlivý proces ... podľa čl. 6/1 Dohovoru ...“, ktoré odôvodnil najmä postupom označených všeobecných súdov (majúcim spôsobiť prieťahy, vytváranie právnych alebo faktických prekážok, diskrimináciu a psychický nátlak), ktorý vyústil do rozhodnutia o zamietnutí jeho žiadosti o oslobodenie od platenia súdnych poplatkov a neustanovení mu právneho zástupcu z radov advokátov, ústavný súd jeho sťažnosť v tejto časti odmietol z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti spočívajúcej v okrem už uvedených dôvodoch (v bodoch B a C) aj v skutočnosti, že o žalobe sťažovateľa napadnuté všeobecné súdy doteraz plynulo konali, sťažovateľovi nebol zabránený prístup k súdu, o sťažovateľovej námietke predpojatosti zákonnej sudkyne krajský súd z dôvodu zavineného sťažovateľom, konkrétne pre neodstránenie nedostatkov jeho návrhu, nekonal a nerozhodol, a tiež preto, že samotná skutočnosť nerozhodnutia súdov v jeho prospech nie je právnym základom pre namietanie porušenia označeného základného práva sťažnosťou podanou na ústavnom súde.

Ústavný súd poznamenáva, že vzhľadom k uvedeným dôvodom odmietnutia posudzovanej sťažnosti nebolo možné nedostatky sťažnosti odstrániť ani výzvou ústavného súdu sťažovateľovi.

Vzhľadom na to, že sťažnosť sťažovateľa bola odmietnutá, ústavný súd už o jeho žiadosti o prikázanie súdom konať bez zbytočných prieťahov a o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia nerozhodol, lebo ich poskytnutie je v zmysle čl. 127 ods. 3 ústavy (resp. § 56 ods. 4 a § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) viazané na vyhovenie

sťažnosti. Z uvedeného dôvodu ústavný súd nevyhovel ani jeho žiadosti o ustanovenie mu právneho zástupcu.

Z uvedených dôvodov ústavný súd podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. októbra 2006